

61995J0367

HOTĂRÂREA CURȚII
2 aprilie 1998*

Comisia Comunităților Europene
împotriva
Chambre syndicale nationale des entreprises de transport de fonds et valeurs (Sytraval) și
Brink's France SARL

„Recurs - Ajutoare acordate de stat - Reclamație din partea unui concurent - Obligațiile Comisiei privind examinarea unei reclamații și motivarea respingerii acesteia”

În cauza C-367/95 P,

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de către domnii Jean-Louis Dewost, director general al Serviciului juridic, Jean-Paul Keppenne și Michel Nolin, membri ai acestui serviciu, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg la Carlos Gómez de la Cruz, membru al Serviciului juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

reclamantă,

susținută de

Republica Franceză, reprezentată de către doamna Catherine de Salins, director adjunct în Direcția Juridică din Ministerul Afacerilor Externe, și Jean-Marc Belorgey, *chargé de mission* în aceeași direcție, în calitate de agenți,

intervenientă în primă instanță,

și

Republica Federală Germania, reprezentată de către domnii Ernst Röder, *Ministerialrat* în Ministerul Federal al Economiei, și Bernd Kloke, *Regierungsrat* în acest minister, în calitate de agenți,

Regatul Spaniei, reprezentat de către doamna Gloria Calvo Díaz, *abogado del Estado*, în Serviciului juridic al statului, în calitate de agent,

---

* Limba de procedură: germana.

Regatul Țărilor de Jos, reprezentat de către Marc Fierstra, consilier juridic adjunct în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent,

interveniente,

având ca obiect un recurs introdus împotriva Hotărârii Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene (Camera a patra extinsă) din 28 septembrie 1995, Sytraval și Brink's France/Comisia (T-95/94, Rec., p. II-2651) vizând anularea acestei hotărâri,

celelalte părți la procedură fiind:

Chambre syndicale nationale des entreprises de transport de fonds et valeurs (Sytraval) și Brink's France SARL,

CURTEA,

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, C. Gulmann (raportor), H. Ragnemalm și M. Wathelet, președinți de cameră, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissechet, G. Hirsch, P. Jann și L. Sevón, judecători,

avocat general: C. O. Lenz,

grefier: R. Grass,

având în vedere raportul judecătorului raportor,

după ascultarea concluziilor avocatului general, prezentate în ședința din 27 mai 1997,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 28 noiembrie 1995, Comisia Comunităților Europene a introdus, în temeiul articolului 49 din Statutul CE al Curții de Justiție, un recurs împotriva Hotărârii Tribunalului de Primă Instanță din 28 septembrie 1995, Sytraval și Brink's France/Comisia (T-95/94, Rec., p. II-2651, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care acesta a anulat Decizia din 31 decembrie 1993 a Comisiei (denumită în continuare „decizia atacată”), care a respins cererea Chambre syndicale nationale des entreprises de transport de fonds et valeurs (Sytraval) și a Brink's France SARL având ca obiect constatarea că Republica Franceză a încălcat articolele 92 și 93 din Tratatul CE prin acordarea de ajutoare întreprinderii Sécuripost SA (denumită în continuare „Sécuripost”).

2 Republica Franceză, intervenientă în primă instanță în sprijinul pretențiilor Comisiei, a prezentat un memoriu în răspuns. Chambre syndicale nationale des entreprises de transport de fonds et valeurs (Sytraval) și Brink's France SARL (denumite în continuare „petente”) nu au prezentat observații în fața Curții.

3 Prin trei cereri depuse la grefa Curții la 24 ianuarie, 22 și 26 februarie 1996, Republica Federală Germania, Regatul Spaniei și Regatul Țărilor de Jos au solicitat să intervină în sprijinul pretențiilor Comisiei. Prin cele trei ordonanțe din 5 martie 1996, Curtea a admis aceste intervenții.

Faptele și procedura în fața Tribunalului

4 Reiese din hotărârea atacată că, până în 1987, Poșta Franceză (denumită în continuare „Poșta”) a asigurat, prin intermediul serviciilor sale interne, transportul fondurilor și valorilor sale. În 1986, Poșta a decis să desfășoare un anumit număr din activitățile sale prin intermediul unor societăți comerciale. Astfel, la 16 decembrie 1986 s-a înființat Société holding des filiales de la Poste (denumită în continuare „Sofipost”), controlată în proporție de 99 % de Republica Franceză. La 16 aprilie 1987, Sofipost a înființat Sécuripost, pe care o controlează în proporție de 99,92 %. Obiectul acesteia din urmă este transportul securizat al fondurilor, custodia și protecția, precum și supravegherea. Poșta a detașat mai mult de 220 de funcționari la Sécuripost.

5 Prin convenția de drept privat din 28 septembrie 1987, Poșta a încredințat societății Sécuripost activitățile din domeniile precizate anterior, pe care le desfășura ea însăși înainte. Sécuripost trebuia ulterior să își extindă clientela și activitățile. La 30 septembrie 1987, s-a încheiat un acord-cadru între ministrul Poștelor și Telecomunicațiilor și Sécuripost. Între 1987 și 1989, Sofipost a acordat două împrumuturi-avans, în valoare de 5 000 000 FF și 15 000 000 FF respectiv, pentru Sécuripost și a realizat o creștere a capitalului acesteia din urmă.

6 La 4 septembrie 1989, mai multe întreprinderi și asociații de întreprinderi franceze, inclusiv petentele, au adresat Comisiei două cereri de deschidere a procedurii în temeiul articolelor 85, 86 și 90 din Tratatul CE, pe de o parte, și al articolelor 92 și 93 din acest tratat, pe de altă parte. Numai cea din urmă cerere face obiectul prezentei cauze.

7 În urma acestei reclamații, Comisia a solicitat în scrisoarea din 14 martie 1990 explicații guvernului francez, care i-a răspuns prin scrisoarea din 3 mai 1990.

8 La 28 iunie 1991, Comisia a informat petentele că reclamația lor „[ridica] mai multe probleme de principiu importante care necesitau, în acest caz, o examinare aprofundată din partea serviciilor competente ale Comisiei”. La 9 octombrie 1991, aceasta a mai comunicat petentelor că dosarul lor „[părea] deosebit de complex, necesitând numeroase analize tehnice

ale documentației voluminoase prezentate atât de către petente, cât și de autoritățile franceze...”.

9 La 5 februarie 1992, Comisia a adoptat o decizie în care declara că nu era posibil să se concluzioneze că existau ajutoare acordate de stat în sensul articolului 92 din tratat. Aceasta a constatat în special că, pe baza elementelor de apreciere de care dispunea, operațiunea care a condus la înființarea Sécuripost se aseamăna cu reorganizarea efectuată de o întreprindere care a decis să înființeze o filială pentru gestionarea separată a unei ramuri de activitate.

10 La 13 aprilie 1992, petentele au introdus o acțiune în anulare a acestei decizii în temeiul articolului 173 din Tratatul CE. Însă această acțiune a rămas fără obiect deoarece la 22 iunie 1992 Comisia a retras Decizia din 5 februarie 1992.

11 La 24 iulie 1992, petentele au completat reclamația pe care o depuseseră la Comisie. La 21 ianuarie 1993, aceasta le-a informat că a notat în registrul ajutoarelor nenotificate măsurile adoptate de guvernul francez în privința Sécuripost.

12 La 26 martie 1993, guvernul francez a autorizat Sofipost să transfere în sectorul privat proprietatea asupra Sécuripost. La 22 aprilie 1993, petentele au introdus o nouă completare a reclamației. La 5 mai 1993, Comisia le-a informat că a decis să separe cercetarea cu privire la cauză în două părți, una anterioară privatizării, cealaltă ulterioară acesteia.

13 La 11 octombrie 1993, petentele au solicitat Comisiei în temeiul articolului 175 din Tratatul CE să adopte o decizie ca răspuns la reclamația lor din 4 septembrie 1989.

14 La 31 decembrie 1993, Comisia - reprezentată de membrul său însărcinat cu probleme din domeniul concurenței - a adresat guvernului francez o scrisoare prin care îl informa, fără motivare specifică, că decisese pe baza elementelor de care dispunea de a închide dosarul cu constatarea că nu există ajutoare de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat. Aceasta a subliniat totuși că decizia nu implica măsurile adoptate începând din 1992 în cadrul privatizării Sécuripost.

15 În aceeași zi, Comisia - reprezentată tot de membrul său însărcinat cu probleme din domeniul concurenței - a adresat petentelor o scrisoare care le informa, drept răspuns la argumentele prezentate de acestea, că a constatat că cercetarea pe care a efectuat-o nu făcea posibilă constatarea în speță a existenței unor ajutoare de stat în sensul articolului 92 din tratat, astfel încât a decis să claseze dosarul.

16 Prin cererea din 2 martie 1994 petentele au introdus la Tribunal o acțiune având ca obiect anularea acestei decizii.

17 Acestea au invocat patru motive în sprijinul acțiunii lor. Primul motiv era întemeiat pe încălcarea articolului 93 alineatul (2) din tratat în sensul că decizia Comisiei a fost eronată,

având în vedere împrejurările cauzei, de a nu deschide procedura prevăzută de această dispoziție. Al doilea motiv era întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare al petentelor, în măsura în care Comisia a folosit în decizia sa - care le cauza prejudicii - documente pe care nu le comunicase acestora, ca de exemplu observațiile guvernului francez. Al treilea motiv era întemeiat pe încălcarea articolului 190 din Tratatul CE, prin faptul că Comisia a omis să răspundă, în decizia în litigiu, la obiecțiile formulate de petente în reclamația lor, referitoare la ajutoarele pe care le constituiau: (1) detașarea de personal administrativ de la Poșta la Sécuripost, (2) punerea la dispoziția acesteia din urmă a sediilor Poștei, (3) aprovizionarea cu carburant și întreținerea vehiculelor în condiții excesiv de favorabile și (4) împrumutul de 15 000 000 FF cu dobândă preferențială acordat de Sofipost pentru Sécuripost. Al patrulea motiv era întemeiat pe existența unor erori evidente de apreciere cu privire la analiza, în decizia atacată, a majorării capitalului Sécuripost cu 9 775 000 FF, a avansurilor la ordine acordate de Poșta în beneficiul acesteia din urmă, precum și a tarifelor și garanțiilor anormale practicate față de aceasta de către Poșta.

Hotărârea atacată

18 Conform hotărârii atacate, acțiunea petentelor avea ca obiect anularea deciziei atacate „de respingere a cererii reclamantelor pentru constatarea de către Comisie a faptului că Republica Franceză a încălcat articolele 92 și 93 din tratat prin acordarea de ajutoare pentru Sécuripost”.

19 Tribunalul a considerat mai întâi, la punctul 32 din hotărârea atacată, că, având în vedere înscrisurile din dosar, era necesar să își focalizeze examinarea pe al treilea și al patrulea motiv în comun, întemeiate pe încălcarea articolului 190 din tratat și pe eroarea evidentă de apreciere.

20 În continuare, la punctul 51 a constatat pe de o parte că decizia atacată era o decizie a Comisiei de respingere a afirmațiilor petentelor pe motiv că măsurile denunțate nu constituiau ajutoare de stat în sensul articolului 92 din tratat, iar pe de altă parte, că nu se contesta faptul că aceasta era o decizie în sensul articolului 189 al patrulea paragraf din Tratatul CE, care trebuia, așadar, să fie motivată în temeiul articolului 190 din tratat. Tribunalul a considerat, așadar, la punctul 53 că era necesar să se verifice dacă decizia atacată indica în mod clar și neechivoc raționamentul care a determinat Comisia să considere că măsurile denunțate de petente nu constituiau ajutoare de stat în sensul articolului 92 din tratat, astfel încât să permită petentelor să cunoască motivele respingerii reclamației lor pentru a-și apăra drepturile, iar Tribunalului să își exercite controlul.

21 În această privință, Tribunalul a subliniat la punctul 54 că controlul judecătoresc pe care trebuia să îl permită această motivare nu constituia, în speță, o verificare a erorii evidente de apreciere precum cea care vizează examinarea compatibilității măsurilor naționale încadrate deja ca ajutoare de stat, examinare care se încadrează în competența exclusivă a Comisiei, ci o verificare a interpretării și aplicării noțiunii de ajutor de stat prevăzută la articolul 92 din tratat, efectuate de Comisie pentru a stabili dacă măsurile naționale denunțate de petente trebuia sau nu să fie încadrate ca ajutoare de stat.

22 Tribunalul a considerat la punctul 55 că trebuia reamintit contextul în care se încadra decizia atacată, caracterul suficient sau insuficient al motivării trebuind să fie apreciat cu privire nu numai la formularea acesteia, ci și la contextul acesteia. În această privință, Tribunalul a subliniat patru puncte: în primul rând, faptul că decizia atacată a fost adoptată ulterior scurgerii unui termen deosebit de lung (punctul 56); în al doilea rând, faptul că în corespondența cu petentele Comisia precisase că plângerea lor punea câteva probleme de principiu importante care necesitau o examinare detaliată și numeroase analize tehnice (punctul 57); în al treilea rând, faptul că Comisia a retras prima Decizie din 5 februarie 1992 ca urmare a acțiunii în anulare introduse de petente, cu toate că această acțiune se limita la reiterarea diverselor obiecții invocate deja în reclamația lor inițială, fără a invoca unele noi (punctul 58); iar în al patrulea rând, faptul că Comisia a notat măsurile contestate în registrul ajutoarelor nenotificate și a regretat, într-o scrisoare adresată guvernului francez, că niciuna dintre măsurile contestate nu făcuse obiectul unei notificări prealabile în temeiul articolului 93 alineatul (3) din tratat (punctul 59).

23 În lumina acestor constatări, Tribunalul a considerat la punctul 60 că era necesar să cerceteze dacă, în speță, motivarea deciziei atacate putea susține concluzia că măsurile contestate de petente nu constituiau ajutoare acordate de stat în sensul articolului 92 din tratat.

24 În această privință, a ajuns la concluzia că, în ceea ce privește obiecția formulată de petente referitor la personalul administrativ detașat, decizia atacată era viciată de lipsa motivării (punctele 62 și 63) și că, în ceea ce privește obiecțiile referitoare la punerea la dispoziție a sediilor (punctele 65–66), întreținerea vehiculelor (punctul 69), acordarea avansului de 15 000 000 FF (punctul 72) și prețurile practicate de Sécuritépost față de Poștă (punctele 74–76), motivarea acestei decizii era insuficientă.

25 În acest context, Tribunalul a considerat la punctele 66 și 72 că, din moment ce Comisia decide să respingă o reclamație referitoare la o măsură definită de petent ca ajutor de stat nenotificat, fără a permite petentului să se pronunțe, anterior adoptării deciziei definitive, cu privire la informațiile colectate în cadrul cercetării, aceasta are obligația de a examina din oficiu obiecțiile pe care petentul le-ar fi invocat cu siguranță dacă ar fi putut lua cunoștință despre aceste informații.

26 În plus, Tribunalul a considerat la punctul 78 că obligația Comisiei de a-și motiva deciziile poate necesita, în anumite împrejurări, inițierea unei dezbateri contradictorii cu petentul din moment ce, pentru a justifica potrivit legii aprecierea sa privind natura unei măsuri definite de petent ca ajutor de stat, Comisia are nevoie să cunoască poziția acestuia cu privire la informațiile pe care le-a colectat în cadrul cercetării sale. Tribunalul a considerat că, în aceste împrejurări, această obligație constituie o extensie necesară a obligației care îi revine Comisiei de a efectua rapid și imparțial cercetarea dosarului obținând toate opiniile necesare.

27 În cele din urmă, Tribunalul a constatat la punctul 80 că decizia atacată trebuia să fie anulată deoarece motivarea acesteia nu putea să constituie temei pentru concluzia că măsurile contestate de petente nu constituiau ajutoare acordate de stat în sensul articolului 92 din tratat.

Recursul

28 În recursul său, Comisia solicită Curții:

— să anuleze hotărârea atacată și să desprindă din această anulare toate consecințele de drept, în special să trimită cauza Tribunalului pentru ca acesta să se pronunțe asupra fondului și

— să oblige reclamantele în acțiunea din fața Tribunalului la plata cheltuielilor de judecată.

29 Republica Franceză solicită Curții

— să admită recursul Comisiei și să anuleze hotărârea atacată și

— să admită pretențiile prezentate în primă instanță de către Comisie.

30 Republica Federală Germania, Regatul Spaniei și Regatul Țărilor de Jos de asemenea solicită Curții să admită recursul Comisiei.

31 În sprijinul recursului, Comisia invocă trei motive. Aceasta susține că Tribunalul a comis o eroare de drept:

— cu privire la destinatarul unei decizii în domeniul ajutoarelor de stat;

— cu privire la sfera de aplicare a obligației de motivare și

— cu privire la normele procedurale de respectat în cadrul administrării dosarelor în domeniul ajutoarelor de stat.

32 Comisia consideră că Tribunalul nu a respectat cadrul juridic instituit de tratat în domeniul ajutoarelor de stat, și nici jurisprudența Curții referitoare la acestea. Într-o situație precum cea în litigiu, în care Comisia se pronunță asupra existenței unui ajutor acordat de stat contestat într-o reclamație, autorul acestei reclamații nu beneficiază de drepturi specifice și nu poate contesta legalitatea acestei decizii decât pe aceleași baze ca oricare alt reclamant pe care decizia îl privește în mod direct și individual.

Constatările Curții

Cu privire la sistemul de control al ajutoarelor de stat instituit de tratat

33 Înainte de a examina motivele invocate în cadrul recursului, trebuie reamintite normele relevante din cadrul sistemului de control al ajutoarelor de stat instituit de tratat.

34 Articolul 92 alineatul (1) din tratat dispune că „Cu excepția derogărilor prevăzute în prezentul tratat, sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale între statele membre”.

35 La articolul 93 din tratat este prevăzută o procedură specială de organizare a investigării permanente și a verificării ajutoarelor de stat de către Comisie. În ceea ce privește ajutoarele noi pe care statele membre au intenția să le instituie, se prevede o procedură prealabilă în lipsa căreia niciun ajutor nu poate fi considerat instituit în mod legal. În temeiul articolului 93 alineatul (3) prima teză din tratat, astfel cum a fost interpretat de jurisprudența Curții, proiectele destinate să instituie sau să modifice ajutoare trebuie să fie notificate Comisiei înainte de punerea lor în aplicare.

36 Aceasta efectuează atunci o primă examinare a proiectelor privind ajutoarele. Dacă, la finalul acestei evaluări, reiese că un proiect nu este compatibil cu piața comună, aceasta deschide de îndată procedura prevăzută la articolul 93 alineatul (2) primul paragraf, la care se prevede: „În cazul în care, după ce părților interesate li s-a solicitat să își prezinte observațiile, Comisia constată că ajutorul acordat de un stat sau prin intermediul resurselor de stat nu este compatibil cu piața comună în conformitate cu articolul 92 sau că acest ajutor este utilizat în mod abuziv, aceasta hotărăște suspendarea sau modificarea ajutorului de către statul în cauză în termenul stabilit de Comisie”.

37 Reiese din articolul 93 alineatul (3) ultima teză din tratat că, pe durata etapei preliminare, statul membru în cauză nu poate pune în aplicare proiectul privind ajutorul. În cazul deschiderii procedurii de evaluare prevăzute la articolul 93 alineatul (2), această interdicție se menține până la adoptarea de către Comisie a deciziei privind compatibilitatea proiectului privind ajutorul cu piața comună. În schimb, în cazul în care Comisia nu a reacționat în decursul celor două luni de la notificare, statul membru în cauză poate atunci să pună în aplicare proiectul privind ajutorul după ce a informat Comisia despre aceasta (a se vedea în special Hotărârea din 11 iulie 1996, SFEI și alții, C-39/94, Rec., p. I-3547, punctul 38).

38 În cadrul procedurii prevăzute la articolul 93, trebuie așadar să se facă distincție între, pe de o parte, etapa preliminară a evaluării ajutoarelor instituită prin articolul 93 alineatul (3) din tratat, care are exclusiv obiectul de a permite Comisiei să își formeze o primă opinie privind compatibilitatea parțială sau totală a ajutorului în cauză, iar pe de altă parte, etapa evaluării prevăzută la articolul 93 alineatul (2), care are ca obiect să permită Comisiei să dețină informații complete privind datele cauzei (a se vedea Hotărârile din 19 mai 1993, Cook/Comisia, C-198/91, Rec., p. I-2487, punctul 22, și din 15 iunie 1993, Matra/Comisia, C-225/91, Rec., p. I-3203, punctul 16).

39 Procedura de la articolul 93 alineatul (2) prezintă un caracter indispensabil din moment ce Comisia întâmpină dificultăți serioase la aprecierea compatibilității unui ajutor cu piața comună. Comisia nu poate așadar să se limiteze la etapa preliminară de la articolul 93 alineatul (3) pentru a adopta o decizie favorabilă unui ajutor decât dacă este în măsură să se convingă, la finalul primei evaluări, că acest ajutor este compatibil cu tratatul. În schimb, dacă această primă evaluare a condus Comisia la concluzia contrară, sau chiar nu a permis depășirea tuturor dificultăților create de aprecierea compatibilității acestui ajutor cu piața comună, Comisia are obligația de a colecta toate opiniile necesare și de a deschide, în acest scop, procedura de la articolul 93 alineatul (2) (a se vedea în special Hotărârea din 20 martie 1984, Germania/Comisia, 84/82, Rec., p. 1451, punctul 13 și Hotărârile, citate anterior, Cook/Comisia, punctul 29 și Matra/Comisia, punctul 33).

40 În cazul în care, fără să deschidă procedura de la articolul 93 alineatul (2), Comisia constată în temeiul alineatului (3) al acestui articol că un ajutor este compatibil cu piața comună, beneficiarii garanțiilor procedurale prevăzute la alineatul (2) al acestui articol nu pot obține respectarea acestora decât dacă au posibilitatea de a contesta în fața Curții această decizie a Comisiei (a se vedea în special Hotărârile Cook/Comisia, punctul 23 și Matra/Comisia, punctul 17, citate anterior).

41 Or, părțile interesate în sensul articolului 93 alineatul (2) din tratat care pot astfel, conform articolului 173 al patrulea paragraf din tratat, să introducă acțiuni în anulare în calitate de părți afectate în mod direct și individual, sunt persoanele, întreprinderile sau asociațiile eventual afectate în interesele lor de acordarea unui ajutor, adică în special întreprinderile concurente și organizațiile profesionale (a se vedea în special Hotărârea din 14 noiembrie 1984, Intermills/Comisia, 323/82, Rec., p. 3809, punctul 16).

42 În lumina acestor elemente de drept este necesar să se examineze cele trei motive invocate de Comisie în sprijinul recursului său.

Cu privire la primul motiv

43 În cadrul primului motiv, Comisia susține că Tribunalul a apreciat greșit natura deciziei atacate declarând că aceasta era o decizie de respingere a reclamației. Comisia și cele patru state membre interveniente subliniază că singurele decizii pe care Comisia le poate adopta în temeiul articolelor 92 și 93 din tratat sunt decizii adresate unui stat membru prin care se pronunță asupra existenței sau compatibilității unui ajutor. În cazul în care Comisia, în temeiul obligației de bună administrare, comunică decizia sa unui eventual petent, informația respectivă nu ar putea constitui ca atare o decizie adresată petentului. În stadiul actual al dreptului comunitar, categoria deciziilor de respingere a reclamației nu există în domeniul ajutoarelor de stat.

44 În această privință, trebuie reamintit, astfel cum a amintit Tribunalul la punctul 50 din hotărârea atacată, că nici tratatul, nici legislația comunitară nu au definit regimul procedural al reclamațiilor care denunță existența ajutoarelor de stat.

45 În aceste condiții, trebuie constatat că deciziile adoptate de Comisie în domeniul ajutoarelor de stat au ca destinatari statele membre în cauză. Acest lucru este valabil în cazul în care aceste decizii privesc măsuri de stat denunțate în reclamații ca ajutoare acordate de stat contrare tratatului și rezultă de aici că Comisia refuză să deschidă procedura prevăzută la articolul 93 alineatul (2) deoarece consideră fie că măsurile denunțate nu constituie ajutoare de stat în sensul articolului 92 din tratat, fie că sunt compatibile cu piața comună. În cazul în care Comisia adoptă astfel de decizii și, conform obligației de bună administrare, informează petentele despre decizia sa, decizia adresată statului membru este cea care trebuie, după caz, să facă obiectul unei acțiuni în anulare din partea petentului, nu scrisoarea adresată acestuia prin care îl informează despre decizie.

46 Prin urmare, chiar dacă este de regretat că petentele nu au fost informate de Comisie despre poziția sa trimițându-le o copie a deciziei motivate corespunzător adresată statului membru în cauză, Tribunalul a comis o eroare de drept considerând că decizia atacată nu avea ca destinatar statul respectiv, ci constituia o decizie adresată petentelor, de respingere a cererii acestora pentru constatarea de către Comisie a încălcării de către Republica Franceză a articolelor 92 și 93 din tratat prin acordarea de ajutoare pentru Sécuritépost.

47 Totuși, eroarea de drept comisă astfel de Tribunal nu este de natură să lipsească de efecte hotărârea acestuia din moment ce, astfel cum a recunoscut de altfel Comisia, decizia în cauză privea petentele în mod direct și individual. Astfel, prin constatarea în decizia sa că cercetarea nu conducea la concluzia că exista un ajutor de stat în sensul articolului 92 din tratat, Comisia a refuzat implicit să deschidă procedura prevăzută la articolul 93 alineatul (2) din tratat. Însă, rezultă din jurisprudența Curții citată la punctele 40 și 41 din prezenta hotărâre că, într-o asemenea situație, beneficiarii garanțiilor procedurale prevăzute în această dispoziție nu pot obține respectarea acesteia decât dacă au posibilitatea de a contesta această decizie în fața instanței comunitare în conformitate cu articolul 173 al patrulea paragraf din tratat. Acest principiu se aplică totodată în cazul în care decizia este adoptată din motivul că Comisia consideră că ajutorul este compatibil cu piața comună, cât și în cazul în care aceasta este de părere că trebuie să se excludă existența însăși a unui ajutor.

48 Întrucât petentele se numără în mod incontestabil printre beneficiarii garanțiilor procedurale în cauză, acestea trebuie să fie privite, în această calitate, ca fiind vizate direct și individual de decizia în litigiu. Prin urmare, acestea erau îndreptățite să solicite anularea acesteia (Hotărârea Cook/Comisia, citată anterior, punctele 25 și 26).

49 Având în vedere aceste considerente, este necesar să se constate că Tribunalul nu a comis o eroare de drept de natură să îi lipsească de efecte hotărârea când a hotărât că, în împrejurările prezentei spețe, decizia atacată constituia o decizie adresată petentelor, de respingere a cererii acestora pentru constatarea de către Comisie a încălcării articolelor 92 și 93 din tratat.

Cu privire la al doilea și al treilea motiv

50 Prin cel de-al doilea și al treilea motiv, Comisia susține că din eroarea Tribunalului în privința destinatarului deciziei Comisiei rezultă o apreciere eronată cu privire la obligațiile de motivare și cercetare a reclamației.

51 Deși admite că, indiferent de calitatea destinatarului deciziei, are o obligație de motivare care permite garantarea controlului legalității actului și că, în privința petentelor, avea obligația de a examina toate elementele de fapt și de drept pe care acestea i le aduseseră la cunoștință, Comisia susține că Tribunalul a apreciat în mod eronat sfera de aplicare a obligației de motivare ca și când petentele ar fi fost destinatarele deciziei.

52 Comisia consideră astfel că Tribunalul a comis o eroare de drept considerând la punctul 53 din hotărârea atacată că decizia atacată trebuia motivată astfel încât să permită petentelor să cunoască motivele respingerii reclamației lor pentru a-și apăra drepturile. Potrivit acesteia, petentul care invocă ulterior lipsa motivării unei decizii în cadrul unei acțiuni în anulare nu trebuie să aibă această posibilitate decât pe aceeași bază ca și oricare alt reclamant vizat în mod direct și individual.

53 Comisia mai susține că, deși este adevărat că respectarea dreptului la apărare în orice procedură care este deschisă împotriva unei persoane și care poate să conducă la un act ce cauzează prejudicii acesteia constituie un principiu fundamental de drept comunitar, în ceea ce privește ajutoarele de stat numai statul membru în cauză se află în această situație și, prin urmare, numai acestuia trebuie să i se solicite să prezinte în mod eficient punctul de vedere cu privire la observațiile prezentate de terții interesați.

54 Comisia observă apoi că, drept urmare a acestei interpretări eronate a sferei de aplicare a deciziei atacate, Tribunalul a acordat petentului fără temei legal drepturi procesuale noi, considerând că Comisia are obligația de a examina din oficiu obiecțiile pe care petentul le-ar fi invocat cu siguranță dacă ar fi putut lua cunoștință despre aceste informații și că obligația de motivare poate necesita, în anumite împrejurări, inițierea unei dezbateri contradictorii cu petentul. Comisia precizează că, având în vedere sfera de aplicare a cercetării astfel cum a fost concepută de Tribunal prin referire la toate obiecțiile ipotetice pe care un „petent ideal” le-ar fi invocat cu siguranță, aceasta ar fi în mod sistematic obligată să inițieze o astfel de dezbaterie contradictorie.

55 În cele din urmă, Comisia susține că în speță Tribunalul a efectuat, sub pretextul controlului motivării, un control al erorii de apreciere, confundând astfel obligația pur procedurală de motivare și legalitatea pe fond a deciziei. Astfel, Tribunalul a reproșat Comisiei o eroare evidentă de apreciere care își are cauza în insuficiența cercetării pe care a efectuat-o Comisia.

56 Cele patru state interveniente susțin în esență aceleași argumente ca și Comisia. Republica Federală Germania observă totuși că, în cazul în care Comisia decide să închidă procedura evaluării preliminare în temeiul articolului 93 alineatul (3) și, astfel, alege forma deciziei în sensul articolului 189 din tratat, nu îi revine nicio obligație de motivare din moment ce etapa evaluării preliminare este o procedură necontradictorie care nu conferă petentului nicio protecție juridică.

57 Având în vedere această argumentație, este necesar să se examineze sfera de aplicare a obligațiilor care îi revin Comisiei atunci când primește o reclamație care denunță măsuri naționale ca ajutoare acordate de stat.

58 În ceea ce privește, în primul rând, pretinsa obligație a Comisiei de a iniția, în anumite împrejurări, o dezbateră contradictorie cu petentul, care poate, conform hotărârii atacate, să decurgă din obligația Comisiei de a motiva deciziile sale, este necesar să se constate că nu există niciun temei pentru a impune o asemenea obligație Comisiei.

59 Într-adevăr, astfel cum a constatat avocatul general la punctul 83 din concluziile sale, o astfel de obligație nu se poate întemeia numai pe baza articolului 190 din tratat. Pe de altă parte, astfel cum Comisia și statele interveniente au remarcat, rezultă din jurisprudența Curții citată la punctele 38 și 39 din prezenta hotărâre că Comisia nu are obligația de a asculta petentele în cursul etapei preliminare a evaluării ajutoarelor, instituite prin articolul 93 alineatul (3) din tratat. În plus, din aceeași jurisprudență reiese că, în etapa evaluării menționate la articolul 93 alineatul (2), Comisia are doar obligația de a solicita părților interesate să prezinte observațiile lor. Prin urmare, astfel cum au constatat guvernele interveniente în cadrul procedurii în fața Curții și avocatul general la punctul 91 din concluziile sale, actul de a impune Comisiei să inițieze, în cadrul etapei preliminare prevăzute la articolul 93 alineatul (3), o dezbateră contradictorie cu petenta ar putea conduce la discordanțe între regimul procedural prevăzut în această dispoziție și cel prevăzut la articolul 93 alineatul (2).

60 În ceea ce privește, în continuare, pretinsa obligație a Comisiei de a examina din oficiu anumite obiecții, trebuie constatat că, contrar hotărârii Tribunalului, nu există o obligație a Comisiei de a examina din oficiu obiecțiile pe care petentul le-ar fi ridicat cu siguranță dacă ar fi putut lua cunoștință de informațiile pe care Comisia le-a colectat în cadrul cercetării sale.

61 Astfel, acest criteriu, care obligă Comisia să se pună în locul reclamantului, nu este în măsură să delimiteze obligația de cercetare care îi revine Comisiei.

62 Cu toate acestea, mai trebuie remarcat că această constatare nu implică faptul că Comisia nu are obligația, după caz, de a cerceta o reclamație dincolo de evaluarea elementelor de fapt și de drept aduse la cunoștința sa de către petent. Astfel, Comisia este obligată, în interesul bunei administrări a normelor fundamentale din tratat referitoare la ajutoarele stat, să efectueze o evaluare rapidă și imparțială a reclamației, ceea ce poate face necesară efectuarea unei evaluări a elementelor care nu au fost menționate în mod expres de către petent.

63 În ceea ce privește obligația de motivare care îi revine Comisiei, trebuie amintit că, în conformitate cu jurisprudența constantă, motivarea cerută la articolul 190 din tratat trebuie să fie adaptată la natura actului în cauză și să arate în mod clar și neechivoc raționamentul instituției, autoare a actului, astfel încât să permită părților interesate să cunoască motivele măsurii adoptate, iar instanței competente să își exercite controlul. Obligația de motivare trebuie să fie apreciată în funcție de circumstanțele speței, în special în funcție de cuprinsul actului, de natura motivelor invocate și de interesul pe care îl pot avea destinatarii sau alte

persoane pe care actul le privește în mod direct și individual de a primi explicații. Nu este necesar ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept relevante, în măsura în care chestiunea dacă motivarea unui act îndeplinește condițiile de la articolul 190 din tratat trebuie să fie apreciată având în vedere nu numai textul acestuia, ci și contextul acestuia și ansamblul normelor juridice care reglementează domeniul în cauză (a se vedea în special Hotărârile Curții din 13 martie 1985, Țările de Jos și Leeuwarder Papierwarenfabriek/Comisia, 296/82 și 318/82, Rec., p. 809, punctul 19; din 14 februarie 1990, Delacre și alții/Comisia, C-350/88, Rec., p. I-395, punctele 15 și 16, și din 29 februarie 1996, Belgia/Comisia, C-56/93, Rec., p. I-723, punctul 86).

64 În ceea ce privește în special o decizie a Comisiei de constatare a inexistenței unui ajutor de stat denunțat de un petent, trebuie constatat că, contrar celor susținute de guvernul german, Comisia are în orice caz obligația de a prezenta petentului în mod suficient motivele pentru care elementele de fapt și de drept invocate în reclamație nu au fost suficiente pentru a demonstra existența unui ajutor de stat. Totuși, Comisia nu este obligată să adopte o poziție cu privire la elementele care sunt în mod evident lipsite de relevanță, lipsite de semnificație sau prezintă importanță secundară.

65 Având în vedere aceste constatări referitoare la sfera de aplicare a obligațiilor Comisiei în ceea ce privește cercetarea dosarului și motivarea deciziei atacate trebuie apreciate argumentele prezentate de Comisie și statele interveniente, conform cărora Tribunalul a confundat obligația pur procedurală de motivare cu legalitatea pe fond a deciziei și, pe baza unei pretense insuficiențe a motivării, a reproșat de fapt Comisiei o eroare evidentă de apreciere care își are originea în insuficiența cercetării pe care a efectuat-o Comisia.

66 În această privință, este important să se evidențieze că Tribunalul a unit, astfel cum s-a reamintit la punctul 19 din prezenta hotărâre, examinarea motivelor întemeiate pe încălcarea articolului 190 din tratat și, respectiv, pe eroarea evidentă de apreciere.

67 Or, trebuie amintit că este vorba despre două motive diferite care pot fi invocate în cadrul acțiunii prevăzute la articolul 173 din tratat. Primul motiv, care vizează lipsa sau insuficiența motivării, se raportează la încălcarea normelor fundamentale de procedură în sensul acestei dispoziții și constituie un motiv de ordine publică pe care instanța comunitară trebuie să îl ridice din oficiu (a se vedea, în special, Hotărârea din 20 februarie 1997, Comisia/Daffix, C-166/95 P, Rec., p. I-983, punctul 24). În schimb, al doilea motiv, care se referă la legalitatea pe fond a deciziei atacate, se raportează la încălcarea unei norme de drept referitoare la aplicarea tratatului în sensul aceluiași articol 173 și nu poate fi examinată de instanța comunitară decât dacă este invocată de reclamant.

68 De altfel, trebuie constatat, astfel cum a procedat avocatul general la punctul 52 din concluziile sale, că Tribunalul, deși a unit examinarea celor două motive citate, în final a întemeiat anularea deciziei Comisiei exclusiv pe încălcarea articolului 190 din tratat. Cu toate acestea, unele dintre obiecțiile reținute în hotărârea atacată împotriva acestei decizii nu pot fi întemeiate pe încălcarea obligației de motivare.

69 Astfel, în ceea ce privește punerea la dispoziție a sediilor de către Poștă pentru Sécuripost, Tribunalul a considerat la punctul 65 din hotărârea atacată că Comisia ar fi trebuit să compare prețurile practicate efectiv față de Sécuripost și prețurile pe care concurenții Sécuripost erau obligați să le plătească pentru a beneficia de sedii asemănătoare. În ceea ce privește întreținerea vehiculelor Sécuripost de „Service national des Ateliers et Garages des PTT”, Tribunalul a considerat la punctul 69 din hotărârea atacată că Comisia ar fi trebuit să compare prețurile practicate efectiv de acest serviciu și cele practicate de garajele private.

70 De asemenea, la punctul 72 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că faptul că acordarea unui avans de 15 000 000 FF de către Sofipost pentru Sécuripost constituia o operațiune de plată, nu era suficient pentru a demonstra că nu era vorba de un ajutor de stat din moment ce o astfel de operațiune de plată poate fi practică la o rată care reprezintă un avantaj special. Comisia ar fi trebuit așadar să verifice dacă rata aplicată corespundea ratei pieței.

71 În plus, în ceea ce privește obiecția petentelor conform căreia prețurile practicate de Sécuripost față de Poștă erau net superioare celor practicate de regulă în sector, Tribunalul a constatat la punctele 74 și 75 din hotărârea atacată că Comisia s-a limitat la compararea prețului serviciilor practicat față de Poștă și, respectiv față de magazinele Casino pe baza exclusiv a datelor referitoare la anul 1993. Aceasta nu a luat în considerare diferențele între prețurile practicate în cursul anilor 1987–1992 când a făcut acest lucru, în pofida faptului că tarifele practicate de Sécuripost față de Poștă scăzuseră în mod constant din 1987 până în 1993, în conformitate în special cu Acordul-cadru din 30 septembrie 1987 între Poștă și Sécuripost, ceea ce sporea și mai mult diferențele invocate de petente. Rezultă de aici că, potrivit Tribunalului, Comisia ar fi trebuit să examineze tarifele practicate de Sécuripost față de Poștă și ceilalți clienți în anii de dinainte de 1993.

72 În cazurile menționate la punctele 69–71 din prezenta hotărâre, reiese astfel că Tribunalul nu a făcut distincția necesară între obligația de motivare și legalitatea pe fond a deciziei. Astfel, pe baza unei pretinse insuficiențe a motivării, acesta a reproșat Comisiei o eroare evidentă de apreciere care își are originea în insuficiența cercetării pe care a efectuat-o Comisia.

73 Aceasta fiind situația, trebuie constatat totodată că, în privința celorlalte obiecții, Tribunalul nu a comis nicio eroare de drept prin constatarea că decizia atacată era viciată de o lipsă a motivării.

74 În această privință, trebuie amintit mai întâi că Tribunalul a considerat la punctul 62 din hotărârea atacată că decizia atacată era viciată de o lipsă a motivării cu privire la obiecția petentelor conform căreia Comisia nu a evaluat avantajul special denunțat în reclamația lor, constând în faptul că funcționarii Poștei detașați la Sécuripost puteau în orice moment să fie transferați înapoi la departamentul de angajare inițial dacă se dovedeau necesare reduceri de personal în întreprinderea în care erau detașați, fără ca aceasta să fie obligată să plătească în respectivul caz vreo indemnizație de preaviz sau concediere. În fața Tribunalului, Comisia s-a limitat să afirme în această privință că neplata indemnizațiilor de preaviz sau concediere nu constituia decât un aspect secundar al unei obiecții ridicate în diverse reclamații, respectiv asumarea totală sau parțială de către stat a remunerării personalului Sécuripost.

75 Trebuie observat că Tribunalul a constatat în mod întemeiat că motivarea deciziei atacate era insuficientă în această privință în sensul că la această obiecție Comisia nu a răspuns. Astfel, aceasta, care era în mod expres menționată în reclamație, nu putea fi considerată un aspect secundar al obiecției referitoare la asumarea totală sau parțială de către stat a remunerării personalului Sécuripost. Presupunând chiar că remunerarea întregului personal detașat de la Poștă fusese asumată integral de Sécuripost, acest lucru nu excludea faptul că Sécuripost beneficia eventual de avantajul de a nu fi obligat să plătească, după caz, indemnizații de preaviz și concediere.

76 În continuare, Tribunalul a considerat la punctul 63 din hotărârea sa că motivația deciziei atacate era insuficientă în privința obiecției petentelor întemeiate pe absența cotizației Sécuripost la casele de asigurări pentru șomaj pentru funcționarii detașați. Conform hotărârii atacate, Comisia a răspuns declarând că „în schimb, nu sunt necesare contribuții la casele de asigurări pentru șomaj pentru munca funcționarilor detașați din moment ce statutul acestora le oferă o garanție a locului de muncă”.

77 Este necesar să se constate că și în privința acestui punct Tribunalul a constatat în mod întemeiat că motivarea deciziei atacate lipsea. Într-adevăr, astfel cum a constatat Tribunalul, Comisia a recunoscut în mod expres în decizia atacată că nu se plătise nicio contribuție la casele de asigurări pentru șomaj, însă explicația acesteia privind motivele care au determinat-o să considere că această împrejurare nu constituia un ajutor de stat în sensul articolului 92 din tratat, este insuficientă în această privință astfel încât este necesar să se considere că motivarea deciziei atacate lipsește.

78 Având în vedere considerentele precedente, se impune concluzia că motivele recursului Comisiei sunt parțial întemeiate. Totuși, ca și Tribunalul, Curtea a constatat de asemenea că decizia atacată este viciată de insuficiența motivării. Acestea în sine sunt suficiente pentru a justifica anularea deciziei atacate. În consecință, recursul trebuie să fie respins în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

79 În temeiul articolului 122 primul paragraf din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este întemeiat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Rezultă din articolul 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, că partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată, iar din articolul 69 alineatul (3) din acest regulament că în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere sau pentru motive excepționale Curtea poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată.

80 În prezenta speță, Comisia a căzut în pretenții, însă reclamantele în primă instanță nu au participat la procedura de recurs și, în consecință, nu au cerut plata cheltuielilor de judecată. În aceste împrejurări, este necesar să se decidă ca, în conformitate cu articolul 69 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, Comisia și Republica Franceză să suporte propriile cheltuieli de judecată. Republica Federală Germania, Regatul Spaniei și Regatul Țărilor de Jos de asemenea

își suportă propriile cheltuieli de judecată, în conformitate cu articolul 69 alineatul (4) din Regulamentul de procedură.

Pentru aceste motive,

CURTEA

hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Comisia Comunităților Europene, Republica Federală Germania, Regatul Spaniei, Republica Franceză și Regatul Țărilor de Jos își suportă propriile cheltuieli de judecată.

Rodríguez Iglesias	Gulmann	Ragnemalm
Wathelet	Mancini	Moitinho de Almeida
Kapteyn	Murray	Edward
	Puissochet	Hirsch
Jann		Sevón

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 2 aprilie 1998.

Grefier
R. Grass

Președinte
G. C. Rodríguez Iglesias